Jüdische Pester Zeitung.

אויך דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערן אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס. דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט וואיטצנער בולוואר נומ׳ 29 וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וועכענטליך (מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג) אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד.— קר. ע. וו.
פירטעליעהריג 2 גולד.50 קר. ע. וו.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד.— קר׳ ע׳ וו׳
האלביעהריג 5 גולד.50 קר׳ ע׳ וו׳
פירטעליעהריג 2 גולד.75 קר׳ ע׳ וו׳

Nr. 73, דרייצעהנטער יאהרגאנג. פעסט, מאנטאג ל׳ סיון ה׳תרמ״א. Pest, den 27. Juni 1881.

דיא וואהלען.

וויר האבען בערייטס דרייא וואהל-טאגע הינטער אונס. וויא וויר עס פאראויס זאגטען, זיעגען אין דען מייסטען וואהל-בעצירקען דיא אנהענגער דער רעגיערונג, וועלכע צור ליבעראלען פארטייא געהארען. פאן 413 צו וועהלענדען דעפוטירטען זינד ביז געסטערן 224 געוועהלט ווארדען. היעפאן געהארען 123 צור ליבעראלען, 47 צור אייסערסט-לינקען אונד 47 צור שעננעי-פארטייא. ביז יעטצט האט דיא רעגיערונגס-פארטייא 33 בעצירקע געוואננען. דיעזע 33 וואהל-בעצירקע האטטען נעמליך פריהער 11 פאן דער אייסערסט-לינקען אונד 22 פאן דער שעננעי-פארטייא אלס דעפוטירטע געהאבט; יעטצט אבער וועהלטען דיעזע 33-בעצירקע לייטער ליבעראלע דעפוטירטע. דאגעגען אבער האט דיא רעגיערונגס-פארטייא 16 וואהל-בעצירקע פערלארען — אונד זאמיט בלייבט איהר איממערהין נאך איין געווינן פאן 17 וואהל-בעצירקען.

דיא אונגארישע הויפטשטאדט בודא-פעסט האטטע אים אבגעלייפענען רייכסטאגע 4 דעפוטירטע פאן דער ליבעראלען, 1 פאן דער אייסערסט-לינקען אונד 4 פאן דער שעננעי-פארטייא; יעטצט אבער וועהלטע בודא-פעסט 7 דעפוטירטע פאן דער ליבעראלען אונד 2 פאן דער שעננעי-פארטייא אין דען רייכסטאג. געגען דען לינקען טהאלי זיעגטע היער מיניסטער קעמעני; געגען העלפי זיעגטע בושבאך, געגען דען לינקען בעקער-מייסטער זיעגטע פראפעסאר פייל האפפמאנן, דער זיך יעטצט צור ליבעראלען פארטייא בעקעננט. געגען זיגמונד בראדי זיעגטע מאריין וואהרמאנן.

דער געוועזענע פינאנצ-מיניסטער ס ע ל ל, וועלכער ביא דער בעזעטצונג באסניענס אויס דער רעגיערונג אונד אויס דער ליבעראלען פארטייא אויסגעטרעטען, איזט יעטצט אין זיינעם אלטען וואהל-בעצירקע סענט-גאטטהארד דורכגעפאללען. דאגעגען איזט דער אים יאהרע 1868 געוועזענע אונגארישע יוסטיצ-מיניסטער ה א ר וו א ט אין שטיינאמאנגער געוועהלט ווארדען.— אין טשאקאטהורן זיעגטע דער רעדאקטער דעס פעשטי נאפלי א ו ר וו א ר י (געגנער דער רעגיערונג) געגען דען ליבעראלען פארמאניצקי. אין טשורגו ווארדע דער בעריהמטע ש א מ ש י ט ש (געוועזענער רייכסטאגס-פרעזידענט) געוועהלט. — אין קלויזענבורג זיעגטע דער אייסערסט-לינקע רעדאקטער ב א ר ט ה א (וועלכער בעקאננטליך פאן צווייא אפפיציערען דורכגעפריגעלט ווארדע) געגען דען ליבעראלען העגעדיש. העררן בארטהא האבען אלזא דיא אפפיציערס-שלעגע איינען דעפוטירטען-זיטץ אים רייכסטאגע איינגעטראגען; דענן זייט יענעם פארפאללע איזט קלויזענבורג געגען דיא ארמעע אונד געגען דיא רעגיערונג זעהר אייפגעבראכט. צו בעדויערן איזט עס, דאס דיא העררען מילעטיטש (סערבישער דעפוטירטער אונד אונגארנפיינד) אונד אישטוציי ווידער געוועהלט ווארדען. אישטוציי זיעגטע נעמליך אין רום (אייזענבורגער קאמיטאט) מיט 1419 שטיממען געגען העררן טולאק, וועלכער נור 397 שטיממען ערהיעלט. אין באברא (ארוואער קאמיטאט) זיעגטע איין ליבעראלער געגען דען גראפען אפפאני, וועלכער צו דען הויפט-פיהרערן דער שעננעי-פארטייא געהארט. — אין מישקאלץ ווארדע דער אייסערסט-לינקע יודע ערנסט מעזעי (דער העררן וואהרמאנן וועגען זיינער גלייכגילטיגקייט אין יודענאנגעלעגענהייטען פארווארפע מאכטע) צום רייכסטאגס-דעפוטירטען געוועהלט. — דאגעגען איזט אין אראד דער געוועזענע יידישע דעפוטירטע כארין דורכגעפאללען.— מאריין ווייקאי ווארדע אין איללייעפאלווא (זיעבענבירגען) איינשטיממיג געוועהלט. — מיניסטער-פרעזידענט טיסא, וועלכער פאר 3 יאהרען אין דעברעצין דורכגעפאללען, איזט יעטצט גאר אין 2 וואהל-בעצירקען געוועהלט ווארדען — נעמליך אין שעפשי-סענט-דיארדי (זיעבענבירגען) איינשטיממיג אונד אין גראס-ווארדיין זיעגטע ער מיט איינער מאיאריטעט פאן 222 שטיממען געגען באללאן. דא מאן אבער נור פאן איינעם וואהלבעצירקע דעפוטירטער זיין קאנן, זא איזט מאן נייגיעריג, פיר וועלכען דיעזער ביידען וואהלבעצירקע זיך העררר טיסא צור אננאהמע דער דעפוטירטען-שטעלע ענטשיידען ווירד.— אין מאהאטש איזט איין געוויססער לעאפאלד דייטש געוועהלט ווארדען. דער נאמע קלינגט וואהל יידיש, אינדעססען קאננען וויר ניכט מיט געוויססהייט זאגען, דאס דער נייגעוועהלטע מאהאטשער דעפוטירטע יודע איזט. — קאמיש וואר דיא וואהל אין אפאטין. היער וואר דיא וואהל צווישען דעם שטאאטס-סעקרעטער מאטלעקאוויטש אונד עדמונד שטיינאקער. שטיינאקער האטטע אבער נור 12 וועהלער, וועהרענד מאטלעקאוויטש 1500 וועהלער האטטע! — אין טאקע-טערעבעש איזט דער נאך זעהר יונגע זאהן דעס גראפען יוליאוס אנדראשי געוועהלט ווארדען. — אינטערעססאנט איזט עס אויך, דאס דיא צווייא אייסערסט-לינקען, אלעקסאנדער טשאנאדי אונד בלאזיאוס ארבאן, וועלכע ביזהער אים אונגארישען רייכסטאגע דיא גראסטען שקאנדאל-מאכער ווארען, ביא דען יעטציגען רייכסטאגס-וואהלען דורכגעפאללען זינד. אין בערעטטיא אויפאלו זיעגטע נעמליך דער ליבעראלע באטהי געגען טשאנאדי.— וויר קאננען אונס דען אונגארישען רייכסטאג אהנע איינען טשאנאדי קוים דענקען. ווער ווירד ביא יעדער געלעגענהייט געגען דען „פלוכווירדיגען אויסגלייך" שפרעכען? ווער ווירד ווידער זא אפט פאם רייכסטאגס-פרעזידענטען צור ארדנונג גערופען ווערדען?

מיט יעדעם וואהלטאגע ערריגגט דיא רעגיערונגס-פארטייא נייע זיעגע. דיא גראסטען פערלוסטע ערליידעט דיא שעננעי-פארטייא. דיעזע שעננעי-פארטייא האט ביז געסטערן 22 וואהל-בעצירקע פערלארען. דיא אייסערסט-לינקע פארטייא האט ביז געסטערן 11 וואהל-בעצירקע פערלארען. דיא אנצאהל דער מיטגליעדער דער שעננעי-פארטייא אים נייען רייכסטאגע ווירד פערשווינדענד קליין זיין. פיר דיא ציעלע אונד בעשטרעבונגען דער שעננעי-פארטייא האט דאס פאלק קיין פערשטענדניס; מאן וויים ניכט, וואס דיעזע פארטייא איינגענטליך וויל.

הייטע וועהלען 83 וואהל-בעצירקע. איבער דאס רעזולטאט דיעזער אונד דער מארגיגען וואהלען ווערדען וויר אים נעכסטען בלאטטע בעריכטען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (באראן פיליפפ שייא — טאדט.) אים וויען ווירד פאם 26-טען דיעזעס דאס היגשיידען דעס בארגנס פיליפפ שייא געמעלדעט. דער פערשטארבענע, איין געבארענער אונגאר, וואר דער ערסטע יודע, דער פאן זיינער מאיעסטעט אין דען עסטערריכישען אדעלס-שטאנד ערהאבען ווארדע. ער שטארב אים האהען אלטער פאן 83 יאהרען. דא ער קינדערלאז שטארב, זעטצטע ער אין זיינעם טעסטאמענטע זיינען נעפפען, באראן פריעדריך שייא, צו זיינעם ערבען איין. דער פערשטארבענע באראן וואר זייט מיטגליעד דעס אונגאריש-יודישען קאנגרעססעס. ער וואר געגען אללע נייערונגען אין רעליגיאזען אנגעלעגענהייטען, דאך שטיממטע ער פיר דיא ערריכטונג איינעס סעמינארס, אינדעם ער זאגטע: „דיא רעליגיאזע רעפארם האססע איך וואהל, דאך ווינשע איך, דאס דיא העררען ראבבינער ניכט אונגעבילדעט בלייבען מאגען, דא זיא יא דיא אויפגאבע האבען, איהרע געמיינדען הערואנצובילדען. אויס דיעזעם גרונדע האלטע איך דיא ערריכטונג איינעס סעמינארס פיר דיא גראסטע וואהלטהאט, דיא דעם יודענטהומע ערוויעזען ווערדען קאנן!" — ביז צו דיעזער אייסערונג ווארדע דער אלטע באראן אלס איינע שטיטצע דער ארטהאדאקסיע בעטראכטעט. זייטדעם ער זיך יעדאך פיר דאס סעמינאר ערקלערטע, שפראך מעהר קיין ארטהאדאקסער דעפוטירטער מיט דעמזעלבען. — איבריגענס איזט עס יא העררן קאניגסווארטער ניכט בעססער ערגאנגען. אויך דיעזען צעהלטען דיא ארטהאדאקסען ביז פאר קורצעם צו איהרען לייטען. אלס ער אבער אנלעסליך דער קאנפערענץ אים וויענער קולטוס-מיניסטעריאום פאר וויעניגען מאנאטען זיך דאריבער אויסגעשפראכען, דאס דיא ראבבינער געבילדעט זיין מיססען, דא ווארף מאן אויך העררן באראן קאניגסווארטער צו דען נעאלאגען! נון איזט העררר פיליפפ שייא געשטארבען, דיא קעמפפע וועגען סעמינאר אונד ראבבינער-בילדונג האבען פיר איהם מעהר קיין אינטערעססע!

* (איינע גינסטיגע ווענדונג פיר דיא יודען אין רוסלאנד.) אויס פעטערסבורג ווירד בעריכטעט: דיא געבילדעטען גייסטליכען ביטטען נון אללען איהרען איינפלוס ביים פאלקע אויף, אום ווייטערע אויסשרייטונגען געגען דיא יודען הינטאנצוהאלטען. פיר דאס עבען פערגאנגענען רוסישען פראהנלייכנאמספעסט ווארען וואהל אין פערשיעדענען ארטען אייפשטענדע געגען דיא יודען פארבערייטעט. דאס פאלק וואללטע היעצו דיא „פראצעססיאנען" בענוטצען. אבער דיא גייסטליכען היעלטען שאן פריהער איינע בעראטהונג דאריבער אב, וויא מאן דאס פאלק וועהרענד דער פייערטאגע פאן אויסשרייטונגען געגען דיא יודען אבהאלטע. עס ווארדע דאהער דער בעשלוס געפאסט, דאס קיין גייסטליכער איין זיינעם ארטע דיא פראצעססיאן עראפפנע, בעפאר דאס פאלק פאלגענדען שוואור אבלעגט: „וויר שווארען, דאס וויר אונזערען יידישען מיטבירגערן קיין אונרעכט, קיינע קרענקונג צופיגען ווערדען!" יעדער גייסטליכע זאגטע דען שוואור פאר, אונד דאס פאלק ריעף טויזענדשטימיג: „וויר שווארען!" — זא געשאה עס, דאס דיא פראצעססיאנען אהנע יעדע אויסשרייטונג אבגעהאלטען ווערדען קאננטען. אין איינעם דארפע זידרוסלאנדס ווארדען דיא דארט וואהנענדען יודען פאן איינגען לומפען אויסגעפלינדערט. דיא בויערן זעלבסט צייגטען דיא רייבער ביא דער בעהארדע אן. דיא יודען ערהיעלטען אויס דער ארטס-קאססא איינען ערזאטץ פיר דען ערליטטענען שאדען, וועהרענד דיא פלינדערער בעשטראפט ווארדען.— אין אדעססא גיבט איין רוסישער שריפטשטעללער בראשירען צו גונסטען דער יודען הערויס, אין וועלכעם עס אונטער אנדערם הייסט: דיא בעהויפטונג, דאס דיא יודען דאס פאלק אויסבייטען, איזט איינע פרעכע פערליימדונג. דיא יודען פערדיענען איהרען געווינן דורך עהרליכע ארבייט. נור דיא רוביזכטיגען צייטונגס-שרייבער העטצען דאס פאלק געגען דיא יודען, אונד דאס פאלק, וועלכעס פאן שנאפס בע-

בעדייערן. דער ארמע אבגעדאנקטע שול-מייסטער איזט היעדורך אום 20 פפֿענניגע געקאָממען, דיא מאן דען געפריגעלטען ברידערן צוריקערשטאטטע-טע. דער ארמע העטטע דיא פאאר קרייצער, דיא ער זאָ זויער אין יודענ-שימפֿפֿעריען פֿערדיענט, געוויס זעהר גום ברויכען קאָננען.

*(רייזע זיינער מאיעסטעט נאך באָסניען.) אים וויען ווירד פֿאָם 22טען דיעזעס טעלעגראַפֿירט: זיינע מאיעסטעט ווירד אים סעפטעמבער באָסניען אונד דיא הערצעגאָווינא בע-רייזען אונד אין דען הויפטשטעדטען סעראיעוואָ אונד מאָשטאר מעהרערע טאגע זיך אייפֿהאלטען. ביי דיעזער געלעגענהייט ווירד זיינע מאיעסטעט אייך דער קראָאטישען הויפטשטאדט אגראם איינען בעזוך אבשטאטטען. אים אָקטאָבער ווירד דאנן זיינע מאיעסטעט מיט דעם קראָנפרינצען אונד צאהלריי-כער בעגלייטונג אויף דען גיטערן דער גראפֿען כא-טעק אונד שאָנבאָרן אן דער יאגד זיך בעטהייליגען. זיינע מאיעסטעט ווירד אלזא אים הערבסטע אייך דיא שטעדטע בערעגסאס אונד מונקאטש בעזוכען. עס אונטערליעגט קיינעם צווייפֿעל, דאס דיא יודען אן דען צו עהרען זיינער מאיעסטעט אונד דער האָהען געסטע צו פֿעראנשטאלטענדען פֿייערליכ-קייטען זיך לעבהאַפֿט בעטהייליגען ווערדען.

*(דיא צושטענדע אין רוס-לאנד.) אים פעטערסבורג ווירד פֿאָם 22-טען דיעזעס טעלעגראַפֿירט: דיא ניהיליסטען פֿעראָפֿ-פֿענטליכען פֿאלגענדע ערקלערונג: אין אויסווער-טיגען בלעטטערן וואורדע דיא נאכריכט פֿערבריי-טעט, דאס דיא ניהיליסטען זיך מיט דעם פלאנע בעשעפֿטיגען, אויך דען יעטציגען רוסישען קאי-זער צו ערמאָרדען. דאס איזט איינע פֿערליים-דונג. וויר ברויכען מעהר קיינע זאלכע געוואלט-מיטטעל. דיא איננערען פֿערהעלטניססע רוסלאנד'ס לאססען זאלכע געוואלטמיטטעל יעטצט אלס אי-בערפֿליססיג ערשיינען. עס ווירד זיך אללעס פֿאן זעלבסט מאכען. עס מוס יעטצט אנדערס ווערדען, אָהנע דאס וויר בלוט פֿערגיעססען מיססען." עס וואור-דע בערייטס געמעלדעט, דאס אם 17-טען אונד 18, דיעזעס אין דעם זאָגענאננטען "קאטהארינען-קאנאל "שפרענגפולווער - פאקעטע" אייפֿגעפֿונדען וואורדען. עס וואורדע דאהער איינע אונטערזוכונג וועגען דיעזער נייען אונטהאט דער ניהיליסטען איינגעלייטעט. עס שטעללטע זיך יעדאָך הערויס, דאס דיעזע שפרענגפולווער-פאקעטע נאך ניכט היער, זאָנדערן נאך אים פֿאָריגען יאהרע צור שפרענגונג דער בריקע געלעגט וואורדען. עס זינד דיעס אלזאָ נור איבעררעסטע פֿאן יענעם שפרענג-פולווער, וועלכעס אים פֿאָריגען יאהרע אייפֿגעפֿונדען וואורדע. — אויס קיעוו ווירד פֿאָם 22-טען דיעזעס טעלעגראַפֿירט: פֿיעלע פערזאָנען מיט פֿאלשען פאססען וואורדען דיעזער טאגע היער פֿערהאַפֿ-טעט. אונטער דען פֿערהאַפֿטעטען בעפֿינדעט זיך אייך דיא טאָכטער איינעס רוסישען גייסטליכען,

וועלכע אן דער ערמאָרדונג דעם קאיזערס אלעק-סאנדער .II מיטשולדיג איזט. זיא הייסט יאקימאָווא אונד לעבטע אלס בויערנפֿרייא פֿערקליידעט אין פעטערסבורג אונטער דעם נאמען קאָבאָצעה. זיא האטטע איין קעזע-געשעפֿט, פֿאָן וועלכעם איים איין געהיימער אונטעראירדישער גאנג אין דיא נעהע דעם קאיזערליכען פאלאסטעס פֿיהרטע. דיעזער וואר פֿאָלל מיט שפרענג-פולווער.

*(דיא וויענער "אלליאנץ" אונד דיא רוסישען יודען.) דער וויענער "כל ישראל חברים"-פֿעראיין ("אליאנץ"), וועלכער צו גונסטען דער יודען אין רוסלאנד איינע לאָבענס-ווערטהע טהעטיגקייט ענטפֿאלטעטע אונד בעדיי-טענדע געלד-זאממלונגען ערציעלטע, פֿעראָפֿפֿענט-ליכטע דיעזער טאגע איבער זיינע דיעספֿעלליגע טהעטיגקייט איינען אויסווייז, דעם וויר פֿאָלגענדעס ענטנעהמען: "עס פֿערדיענט הערפֿאָרגעהאָבען צו ווערדען, דאס אויך פֿאָן זייטען אינזערער כריסטלי-כען מיטבירגער צו גונסטען דער רוסישען יודען אן אונס בעדייטענדע סוממען איינגעלייפֿען זינד. זאָ ערהיעלטען וויר פֿאָן הערערן צערנוסכי אין פאריז דען בעטראג פֿאָן 12000 פֿראנקס, פֿאָן דעם בערימ-טען אוניווערזיטעטס-פראָפֿעססאָר ביללראָטה אין וויען 500 גולדען, פֿאָם רייכסראטה-דעפוטירטען גראַ-פֿען קינסקי 50 גולדען. אין גראץ האט דיא יידישע קולטוסגעמיינדע איינע געלד-זאממלונג פֿעראנ-שטאלטעט, דיא אבער פֿאָן דער כריסטליכען שריפֿט-שטעללערין מאריא שמיט אנגערעגט אונד אייפֿים קרעפֿטיגסטע אונטערשטיטצט וואורדע. — פֿאָן איי-נעם כריסטליכען איינוואָהנער אין אָדעססא ערהיעל-טען וויר איינען אייספֿיהרליכען בעריכט, אין וועל-כעם פֿערזיכערט ווירד, דאס איינע ערנייערונג דער יודען-פֿערפֿאָלגונגען דאָרט איים זאָ וועניגער צו בעפֿירכטען זייא, אלס עבען דיא בעזאָננענען כריסטען אללעס אייפֿביעטען, דאמיט קיינעם יודען מעהר איין לייד וויעדערפֿאַהרע! פֿאָריגע וואָכע וואורדען אן ארמע יודען פֿערטהיילט אין שמערינקא 2000, אין בערעצאָווקא 1500, אין גאָלטא 1000, אין אלעקסאנדראָויסק 1000 אונד אין אָדעססא 3000 רובעל. אין דען לעטצטען טאגען וואורדען פֿערנער פֿערטהיילט: אין אָדעססא 3500, אין קיעוו אונד אומגעגענד 6000, אין אלעקסאנדראָויסק 500, אין שמערינקא 500 אונד אין בערעצאָווקא 1000 רו-בעל. מאן קאנן זאגען, דאס איין גראָסער טהייל דיעזער געלדער פֿאָן ניכט-יודען געזאממעלט וואורדע. — זאָ וויט דער בעריכט דער "וויענער אלליאנץ". דיא "פעסטער אלליאנץ" ברויכט איבער איהרער טהעטיגקייט קיינען בעריכט צו פֿעראָפֿ-פֿענטליכען, דא זיא עבען נאָך ניכטס געטהאָן. דיע-זער געניגט עס, ווען איינער פֿרעזידענט, דער צוויי-טע ביראטה, דער דריטטע איינען אנדערן טיטעל פֿיהרט א"ז"ו". וויר מאכטען נור גערנע וויססען, וואס דער קאססיער אונד דער קאָנטראָלאָר דער "פעס-טער אלליאנץ" מאכען? דער קאָנטראָלאָר גיבט אכט, דאס דער קאססיער דיא לעערע קאססא אין אָרדנונג פֿיהרע אונד איים דערזעלבען ניכטס ענט-ווענדע. ער ווירד דיעס געוויס ניכט טהון, דא וואָ ניכטס פֿאָרהאנדען אויך דער בעסטע קאססיער ניכטס ענטווענדען קאנן!

*(צום איטאליעניש-פֿראנצאָ-זישען קראוואללע.) אוים פאריז ווירד פֿאָם 22-טען דיעזעס טעלעגראַפֿירט: געסטערן קאם עס היער צו שלעגערייען צווישען איטאליענערן אונד פֿראנצאָזען, אין איינער פֿאָרשטאדט פרינגעל-טען 4 איטאליענישע ארבייטער איינען פֿראנצאָזען זאָ אונבארמהערציג, דאס דער אונגליקליכע אויף דער גאססע בעוואוסטלאָז צוזאממענשטירצטע. דיא פֿראנצאָזישען ארבייטער פֿאָרדען נון דיא אינהאבער פֿאָן פֿאבריקען אויף, דיא איטאליענישען ארבייטער צו ענטלאססען, דא זיא מיט דענזעלבען ניכט מעהר געמיינשאַפֿטליך ארבייטען וואָללען. דיא איטאלי-ענישען ארבייטער זינד זעהר בעאונרוהיגט. זיא פֿירכטען, דאס דורך דיעזע קראוואללע צווישען איטאליען אונד פֿראנקרייך איינע שפאננונג איינ-טריטט, אין וועלכעם פֿאללע זיא אָהנע ווייטערעס דאס פֿראנצאָזישע געביעט, וואָ זיא זייט יאהרען מיט וועיב אונד קינד וואָהנען, פֿערלאססען מיססען. עס ווירד פֿערמוטהעט, דאס דיעזע קראוואללע אייף אנשטיפֿטונג דער געהיימען זאָציאליסטען ענטשטאנ-דען זינד. אבער דיא רעפובליקאנער פֿירכטען, דאס דורך זאָלכע קראוואללע לייכט דיא פֿראנצאָזישע רעפובליק אין געפֿאהר קאָממען קאָננטע.

= דער וואהל-קאמפֿף צווישען וואהרמאנן אונד בראָדי דויערט פֿאָרט; אינדעססען איזט וואהרמאנן'ס זיעג געוויס, דא ער ביז יעטצט אן 200 שטיממענ-מעהרהייט איינען בעדייטענדען פֿאָרשפרונג האט.

געשעפֿטסבעריכט.

פעסטער שלאכטפֿיעה-מארקט. ביי דער אם 23-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטענען וואָכענ-מארקטע וואורדען 1846 שטיק גראָס- אונד 645 קליין-פֿיעה צו מארקטע געבראכט. היעפֿאָן וואורדען פערקויפֿט: 23 שטיק שטיערע, פער שטיק פֿאָן 75 — 136 גולדען — 1001 אָכסען דאס פאאר פֿאָן 174 — 325 גולד. 497 קיהע, דאס פאאר פֿאָן 150—240 גולד. 220 מעלק-קיהע דאס שטיק פֿאָן 74—180 גול. 83 שטיק ביפֿפֿעל, דאס פאאר צו 178—205 גול„ 510 שטיק קעלבער, דאס שטיק פֿאָן 8 — 23 גולד. 135 שטיק שאָפֿע דאס פאאר —10 — 15 גולד. פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסענ-פֿלייש —48. — 50 גולד קוה-פֿלייש 46—48 גולד.. קאלב-פֿלייש 60 — 84 גולד ביפֿפֿעל פֿלייש 42—45 גולד.

ראָסטאָ-ציעהונג פֿאָם 22-טען יוני 1881.

ב ר י נ ן 12 31 30 69 76

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטעור: מאיר בר"י רייז.

קורז-טאבעללע פֿאָם 23. יוני.

געלדקורז

	פֿל.	קר.
זילבעראגיאָ	100	—
דוקאטען	5	52
עסטערייכיש-אונגארישע 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פֿראנקס)	9	28
נאפאָלעאָנדאָר	9	28
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	—
20 מארקשטיקע	11	40
[illegible]	1	18

לאָזע.

	פֿל.	קר.
1854-ער 4%-יגע שטאאטס-לאָזע	123	25
1860-ער " גאנצע	132	50
דעטטאָ " האלבע	134	75
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	175	75
דעטטאָ " 50 "	173	—
[illegible]	27	—
[illegible]-לאָזע	28	—
קרעדיט-לאָזע	179	75
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	42	25
[illegible]-דאמפֿשיפֿפֿאהרטס-לאָזע	110	25
אינסבריקער לאָזע	25	50
[illegible] לאָזע צו 10 גולדען	16	—
[illegible] לאָזע " 20 "	20	85
[illegible] לאָזע " 40 "	42	75
סאלם לאָזע " 40 "	41	—
[illegible]-לאָזע " 10 "	20	—
[illegible]-לאָזע " 40 "	52	—
וואלדשטיינער לאָזע " 20 "	22	75
[illegible] לאָזע " 40 "	47	—

לאָזע.

	פֿל.	קר.
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען	25	—
טריעסטער לאָזע " 100 "	128	50
דעטטאָ " 50 "	65	50
וואלדשטיין-לאָזע " 20 "	31	50
ווינדישגרעץ-לאָזע " 20 "	42	75
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	124	—
[illegible]-לאָזע	115	—
וויענער לאָזע	131	—

ווערטה-פאפּיערע

	פֿל.	קר.
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	117	55
דעטטאָ צו 4 פראָצענט	91	25
אונגארישע פאפּיעררענטע	91	10
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	99	—
טעמעשוואר-באנאטער	97	50
זיעבענבירגישע	97	50
[illegible]	100	60
בוקאָווינער	99	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	134	25
[illegible]	96	—
פֿאנדבריפֿע דער אונגארישען באָדענ-קרעדיט צו 5 איינהאלב פראָצענט	102	—
דער אונגארישען היפּאָטהעקען-באנק צו 5½ פראָצענט	101	50
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענ-קרעדיט-געזעלשאַפֿט צו 5 איינהאלב פראָצענט	100	—
דער [illegible]	97	—
דער נאַציאָנאַלבאַנק	164	—

פֿרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פֿריכטע ווייצען	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראמם
נאָרדאונגאריש	74	—.—
"	75	11.85—12.95
"	76	12.05—12.15
"	77	12.20—12.25
"	78	12.30—12.35
"	79	12.40—12.50
"	80	—.—
פעסטער באָדען	—	—.—
"	75	12.25—12.40
"	76	12.50—12.60
"	77	12.70—12.75
"	78	12.80—12.85
"	79	12.90—12.95
"	80	—.—
טהייס	—	—.—
"	75	12.60—12.75
"	76	12.85—12.95
"	77	13.05—13.20
"	78	13.30—13.40
"	79	13.45—13.50
"	80	—.—
וויסעלבורגער	75	12.50—12.65
"	76	12.75—12.85
"	77	12.95—13.10
"	78	13.20—13.30
"	79	13.35—13.40
"	80	—.—

פֿריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	10.35—10.15
גערסטע מאלץ	62	—.—
גערסטע פֿיטטער	62	6.70—6.50
האפֿער	40	6.85—6.55
קוקורוץ באנאטער	75	6.35—6.30
אנדערער	73	6.30—6.25
הירזע		6.25—5.85

[illegible]			100 קילאָגר.
ווייצען	פער אָקטאָבער	"	11.28
		"	—.—
	פֿרוהיאהר	"	—.—
קוקורוץ		"	6.40
גערסטע		"	—.—
האפֿער		"	—.—
"		"	—.—
רעפס		"	—.—

באללען-מעהל

		פֿל. קר.
דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	נוממער 0	22 20
	" 1	21 60
	" 2	20 70
	" 3	20 —
	" 4	19 50
	" 5	18 40
	" 6	17 70
	" 7	16 70
	" 8	15 70
	" 8½	14 70
שפּיריטוס: [illegible]		35 —
" [illegible]		33 50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

לע איסלאבען. דער פאלל איזט פאָלגענדער : בע-
קאננטליך האטטע דער רייכסטאגס-אבגעאָרד-
נעטע, הגאון מוה' ר' שמעון איס קראקוי נ"י, שאָן
פאָר מאָנאטען געדרוקטע פראָטעסטע אן דיא גע-
מיינדען גאליציענס צור אונטערשריפט פערזענדעט.
דיא פראָטעסטע זינד געגען דאס פאָרהאבען דעם
עסטעררייכישען קולטוסמיניסטערס, דער בעקאנטליך
פאָדערט, דאס יעדער ראבבינער איינען בעשטימ-
טען בילדונגס-גראד בעזיטצע! נון פאָדערטע איין
ראבבינער אין דער געמיינדע סאמבאָר, נאמענס
ר' דוד ראפפאפאָרט, אם ש"ק פ' קדושים דיא
לייטע אין דער סינאגאָגע אויף, דאס זיא זאָגלייך איי-
נע אייפפאָדערונג אן דען קולטוס-פאָרשטאנד אונ-
טערשרייבען מאָגען וועגען איינבערופינג איינער גע-
נעראל-פערזאממלונג פיר דען אבענד, דאס הייסט
פיר „מוצאי שבת קודש". איין קויפמאנן אונד הויז-
איינענטהימער, נעמליך ר' יעקב מענקעס, ערווי-
דערטע הירויף : „אבער וואס פאללט דעם רעבבען
איין? דיא לייטע ווערדען דאָך ניכט אם הייליגען
שבת דיא אייפפאָדערונג וועגען איינבערופינג איי-
נער גענעראל-פערזאממלונג אונטערשרייבען!" —
היערויף ריעף אבער דער ראבבינער אין זיינעם
פייער-אייפער : וואָס ווילט איהר דאָ! מאן מאָג
דאָס אינטערשראבען אם שבת! מאן מאָג! מאן
מאָג!" — דיעזער בעריכט שטאנד אורשפרינגליך
אין איינעם נעאָלאָגען לעמבערגער בלאטטע. העדר
דר' הילדעסהיימער, דער ווירקליך פראָמם איזט, פאָר-
דערטע דיא חסידים-ראבבינער אין גאליציען אויף,
דאס זיא ערקלערען מאָגען, אב דיעזער בעריכט
אויף וואהרהייט בערוהע? פערנער, דאס וועגן דער
ערוועהנטע ראבבינער דיא לייטע ווירקליך צו איי-
נעם „חלול שבת" אייפגעפאָדערט, דערזעלבע צור
פעראנטוואָרטינג געצאָגען ווערדען מאָגע!" — דיא
חסידים-ראבבינער שוויגען. זיא ווירדיגטען העררן
הילדעסהיימער קיינער אנטוואָרט. דאפיר ערשיען
אבער אין דעם ערוועהנטען לעמבערגער בלאטטע
ניידערגנס איינע מיט מעהרערען אונטערשריפטען
פערזעהענע ערקלערונג, דאס דער ראבבינער ר'
דוד ראפפאפאָרט טהאטזעכליך דיא לייטע אין דער
סינאגאָגע צום אונטערשרייבען איינעס אייפריפעס
אם שבת קודש אייפגעפאָדערט האט. דר' היל-
דעסהיימער אירגערט זיך נון נאָך מעהר, דאס דיא
חסידים-ראבבינער, דיעזען „מורה בתורה שלא
כהלכה" ניכט איינמאל צור רעדע שטעללען פיר
זיינע אנ-יידישע אייפפאָדערונג. דיא חסידים-ראב-
בינער לאססען איהרעם העררן הילדעסהיימער נאָך
הערצענסלוסט זיך אירגערן, דא זיא יא איבער איינען
„ראטשען צדיק" נור לאכען, דער נאָר קיינע אהנונג
האט, דאס מאן ביא דען חסידים דאס יודענטהום
גאנץ אנדערס אייפפאסט!

* (אנגעבערייען זייטענס
דער „חסידים".) איים סאדאגאָרא ווירד
דעם „פעסטער ללאָיד" פאָלגענדעס בעריכטעט :
דער היעזיגע וואונדער-ראבבי איזט זייט לאנגע
זעהר ערביטטערט געגען אללע געבילדעטען אונד
אייפגעקלערטען יודען, וועלכע זיינען וואונדער-מאַ-
בערייען הינדערליך זינד, דא זיא אללעס בעלעכעלן
אונד בעשפאָטטעלן. נאמענטליך דיא שטודענטען
אונד דיא הויז-לעהרער זינד דעם וואונדער-ראבבי
איין דאָרן אים אויגע, וויל זיא אין דען יידישען פאַ-
מיליען דיא אייפקלערונג פערברייטען. ער טרייבט
עס נון אין זיינעם צאָרנע זאָ וייט, דאס ער זיינען
אדיוטאנטען (שנעלל-גבאי), נאמענס אברהם פיקער,
דען געבילדעטען לייטען נאכשפירען לאסט, אום
יעדע אייסערונג דערזעלבען אייפצושרייבען. אויף
גרונד דער אנשילדיגסטען אייסערונגען ווערדען נון
דיעזע פערזאָנען ביא דען בעהאָרדען אלס „גע-
פעהרליכע ניהיליסטען" אנגעגעבען. איין יידישער
שטודענט, נאמענס יאקאָב א ו י ס ל ע נ ד ע ר,
וואורדע אין פאָלגע דיעזער „חסידים-מסירה" אויס-
געוויעזען. מעהרערע אנדערע שטודענטען, הויז-
לעהרער אונד געבילדעטע פערזאָנען זינד פער-
האפטעט וואָרדען. זיא בעפינדען זיך אין דער אינ-
טערזוכונגס-האפט. דאָך קאָננטע געגען דיעזעלבען
ביזהער ניכטס בעוויעזען ווערדען. אונטער דען גע-
בילדעטען יודען אין סאדאגאָרא אונד אומגעגענד
הערשט נאטירליך איבער דיעזעס געפעהרליכע
טרייבען דעם וואונדער-ראבבי איינע טיעפע אייפ-
רעגונג אונד ענטריסטונג. קיין אייפגעקלערטער
מענש קיינער, דער עס ניכט מיט דען „חסידים"
האלט, איזט הייטע אין סאדאגאָרא דאפאָר זיכער,
דאס ער ניכט שאָן אם נעכסטען מאָרגען איים דעם
בעטטע געהאָלט אונד אין דען קערקער געוואָרפען
ווירד!" — היעצו בעמערקט איין היעזיגעס נעאָלאָגע-
בלאטט : „ווענן אויך נור דער הונדערטסטע טהייל דיעזעס
בעריכטעס אויף וואהרהייט בערוהט, זאָ מיס דיעזע
ערשיינונג אלס איינע זעהר טרויריגע בעצייכנעט
ווערדען. דיא פארטייא דעם לייבאָוויטש פראנק,
וועלכע צור צייט דעס ר' אליה ווילנא זצ"ל אייפ-
טראט, האט עס יא מיט איהרען אנגעבערייען געגען
דיא „ניכט-חסידים" עבענפאללס אזוי געטריעבען.
זיא האבען דיא אנהענגער דעס תלמוד, אלזאָ דיא
וואהרען יודען, איינפאך בלאס פערפאָלגט אונד בע-
ווייכטען זאָגאר איינען ערלאס, דאס מאן דען
תלמוד פערברענען. דאס ענדע וואר, דאס פראנק
קאטהאָליק וואורדע, איהם פאָלגטע איינע גראָסע
שאאר זיינער פאנאטישען אנהענגער. בעקאננטליך
האט אויך איין ברודער דעם סאדאגאָרער וואונדער-
ראבבי פאָר עטוויא 15 יאהרען צום קאטהאָליציסמוס
איבערטרעטען וואָללען. פריליך קאנן דער סאדא-

גאָרער ראבבי טראָטצדעם איין פראָממער יודע
זיין, אלליין ווענן ער אללע „ניכט-חסידים" דורך
דענונציאציאָנען פערפאָלגט, דאס איזט דאנן געוויס
אונ-יידיש, אונמאָראליש אונד פערוועריפליך. וויר
קאָננען דאהער דיעזעם בעריכטע קיינען פאָללען
גלויבען שענקען, דענן ווערע עס וואהר, דאנן מיס-
טע איין זאָלכער „חסידים-אישטוריצי" מיט אללער
קראפט אונשעדליך געמאכט ווערדען, בעפאָר ער
געגען דיא וואהרען יודען אין „גלות" הערויפבע-
שוואָרען האט! ווענן דאס יודענטהום זאָלכע לייטע,
זאָלכע געפעהרליכע „מוסרים", אייספיטטערט אונד
מיט געשענקען איבערהייפט, דאנן איזט עס קיין
וואונדער, דאס יודען-פערפאָלגונגען ענטשטעהען!—
(זאָ שרייבט דאס נעאָלאָגען-בלאטט; וויר אבער
ביטטען אונזערע לעזער אין סאדאגאָרא אום איינע
בעריכטיגונג דיעזער מעלדונגען.)

* (פורכטבארע נאטור-ער-
איינגניססע.) „שרעקליכע געוויטטער-שטירן,
וואָלקען-בריכע, ערד-בעבען, אונד זאָגאר דאס
זיכטבאר-ווערדען איינעס שוויפ-שטערנס ווערדען
געמעלדעט. — אין זיד-וועסט אונגארן ציטטערטע
דיא ערדע ווידער, אים פיעלען דאָרטיגען אָרט-
שאפטען ווירד פאָן העפטיגעם ערד-בעבען בעריכ-
טעט — אונד זייט פאָרגעסטערן זיעהט מאן היער
אם נאָרדליכען הימטעל איינען גראָסען שוויפ-
שטערן, איינען קאָמעטען. אים פאָלקס-אבערגלויבען
ווירד איין זאָלכער קאָמעט „איינע צוכט-רוטהע דעס
הימטעלס" גענאננט אונד ווירד געוויאָהנליך אלס
פאָרבעדייטונג אויף איינען גראָסען קריעג געהאל-
טען, מערקווירדיג אונד זאָנדערבאר איזט עס יע-
דענפאללס, דאס נאָך דעם ערשיינען איינעס קאָ-
מעטען ווירקליך איין קריעג צו פאָלגען פפלעגט. —
אים יאהרע 1858 פאָר דעם איטאליעניש-עסטעררי-
כישען קריעגע אונד אים יאהרע 1869 פאָר דעם
דייטש-פראנצאָזישען קריעגע וואָרען היער קאָמע-
טען זיכטבאר. — ווא עס הייסט, וואר דערזעלבע
קאָמעט, דען מאן הייטע זיעהט, שאָן אים יאהרע
1807 זיכטבאר. — דיעזער קאָמעט פפלעגט נעמליך
רעגעלמעסיג אללע 74 יאהרע היער זיכטבאר צו
ווערדען. הייער האט דער קאיזער פאָן בראזיליען
צום ערסטען מאלע דיעזען קאָמעטען ענטדעקט. דאָן
פעדראָ, נעמליך דער קאיזער פאָן בראזיליען, איזט
איינער דער גראָסטען געלעהרטען דער וועלט
אונד איזט נעבען זיינער קעננטניס דער העברעאי-
שען שפראכע אויך אלס הימטעלס-קונדיגער, אלס
אסטראָנאָם בערימט. דער קאיזער האט נון איינע
אויספיהרליכע בעשרייבונג איבער דיעזען קאָמעטען
געליעפערט. ווא עס הייסט, ווירד דיעזער שטערן
שפעטער זאָגאר צווייא שווייפע צייגען : איינען נאָך
אייפווערטס אונד איינען נאָך אבווערטס. — אים

נעהמען. מאן זאָלל פאָן מיר ניכט זאגען, דאס איך אהנע
קאמפף נעפאללען בין. ערטהיילע בעפעהלע, דאס דיענע-
נען פאָן מיינען קריעגערן, וועלכע אונטער מיר אין איר-
לאנד געדיענט האבען, זיך נאָך אונד נאָך אויף מיין שלאָס
צוריקציעהען, היטע זיא, דיא וואפפען ערגרייפען, דאס זיא
אויף איין געגעבענעס צייכען בערייט זיינען, דיא קאָניגליכע
גאַרדע צו איבערפאללען אונד צו בעזיעגען."

„אליא רעוואָלוציאָן אונד האָכפעראטה?" (ריעף
וואַרניא)

„עס איזט מיר איינערלייא, (ריעף לעסטער פערצווייפ-
לונגספאָלל) שאנדע ליעגט הינטער מיר, אונטערגאנג פאָר
מיר, איך מוס פאָרווערטס."

„מילאָרד! ווענן אייער בלוט אין העפטיגער וואל-
לונג איזט, זאָ איזט עס דאָך גוט, ווענן דאס מיינע רוהיג
בלייבט. מאָרשען וויר רוהיג נאָך דעם נידגרע דיעזעס איינ-
ציגען פערצווייפעלטען אונטערנעהמענס. — אייערע הייראטה
איזט יא דאָך נור דיא איינציגע פעראנלאססונג צו דיעזעם
האָכפעראטהע געגען אייערע קאָניגין."

„דיא ווייסט עס יא (ריעף לעסטער) אונד פיהלט
מיר ניכט! וואָס ריעט איהנען מיינע פראַנגע?"

„פערצייהט, מילאָרד (זאגטע וואַרניא רוהיג) דיא
פראַגע איזט ניכט אונזיטטען, איהר וויסען איזט פאָלגענדער:
דיא קעניגין וואָנען איהרען בעזיטץ אונד איהר לעבען ביא
דער פערשוואָרונג רעטטען, וואָס איהנען אם שמערצטען
איזט, וועלע עס אבער ניכט קלינג, פיהרער צו אונטערזוכען,
אב דיעזעס „שמערצסטע" ווירקליך אהנע יעדען פרעגע אונד
אהנע יעדען פעהלער איזט; דאמיט מאן וויססע, אָב עס
דער מיהע ווערטה זייא, היעפיר זיין לעבען איינצוזעטצען?"

„וואס זאָלל דאס ווידער בעדייטען? (ריעף נראָף
לעסטער צאָרניג) פאָן וועם וואגסט דוא זאָ צו רעדען?"

„נון, פאָן דער גרעפין אמי מיט איך אונגליקליכער-
ווייזע זאָ רעדען (זאגטע וואַרניא רוהיג). יא, איך מוס צו
אייער רעטטונג דיא וואהרהייט זאגען, וועלכעס אויף דיא
געפאהר הין, דאס איהר מיך אין אייערעם צאָרנע פיר דיעזע
ביטטערע וואהרהייט ניעדערשטעכעט."

„עס קאָננטע זיין (זאגטע לעסטער אין זיינער אייפרעג-
נונג), דאס דיין וואָרטעס איינערלייא באלד דען קאלטען
שטאהל מיינעס דאָלכעס פיהלען ווירד, אבער שפריך, איך
וויל דיך צוערסט אנהאָרען."

„גוט; איך וויל עס פרייא הערויסזאגען, וואס איך
אויך פיר יעטצט פערשוויגען. אייערע גרעפין שטעהט מיט
הערן טרעססיליאן נאָך אימטער אין געהיימער פערבינדונג
אונד אין געהיימעם איינפאנגע."

„אהא! (ריעף לעסטער מיט ביטטערעם לעכעלן)
דיא ווילסט מיך איפערזיכטיג מאכען! אללע שורקען וועגע-
דען דיעזעם מיטטעל דער אייפערזוכט אן, אום מאנן אונד
ווייב צו ענטצווייען, דוא פערדיענסט פיר דיעזעס אלטע
שורקישע מיטטעל ניכט איינמאל בעוואונדערונג."

„נון; ווענן עס אויך בעליידיגט, נעננעט מיינעטוועגען
שורקערייא. איך גלויבע פעסט, דאס דיעזער טרעססיליאן
פאָרשוועריגער מיט אייערער גרעפין איזט איינפערשטאנד-
ניססע געוועזען וואר אונד עס נאָך יעטצט איזט."

„וואַרניא; (ריעף לעסטער) דוא ווילסט מיט קאל-
טעם הערצען דאס היינט בלוט איינעס ליעבענדען הערצענס
פערשפריטצען לאססען. שפריך, וויא אָדער וויא קאָננטע
אמי נאָך אונזערער הייראטה מיט טרעססיליאן צוזאממענ-

קאָמען? ווערטה דיר, ווענן דוא דיינע פערלייטונג ניכט
בעווייזען קאננסט."

„מילאָרד; (זאגטע וואַרניא) אונגליקליכער ווייזע
קאָנן איך דאס נור צו דייטליך בעווייזען. אלס איך מיך
איינסט אין דאס שלאָס קומנאָר בעגאב, בעגעגנעטע מיר
טרעססיליאן צו מיינעם אייסערסטען ערשטוינען אם הינטער-
טהאָרע דעם שלאָססעס."

„וויא, איזט עס מאָגליך? (ריעף לעסטער) טרעססי-
ליאן וואר אין קומנאָר אונד בעגעגנעטע דיר דאָרט, וואָרום
ערשלוגסט דוא איהן ניכט זאָפאָרט?"

„מילאָרד! איך צאָג מיין שווערט געגען איהן אונד
ער געגען מיך, אונד ווערע מיין פוס ניכט אויסגעגליטטען,
זאָ ווערע ער ווירדיגע איים דעם וועגע געשאפפט." (ווערטע
57. פאָרטזעטצונג.)

„קאננסט דוא דיעזען פאָרפאלל בעווייזען? (שריע
לעסטער) שפריך, וועלכען ווייזען בעווייז האסט דוא?"

„גאנץ גענינגענדע בעווייזע, מילאָרד! (זאגטע וואר-
ניא) איך וואָללטע, איך ווערע דער איינציגע צייגע דיעזעס
פאָרפאללעס, דענן פאָן מיר ווערע דיא זאכע פיעללייכט
עווינג פערשוויגען געבליעבען. דאָך אנטאָן פאָסטער, דער
טרייע וועכטער אייערעס שלאָססעס, קאננטע דיעזען פאָרפאלל
צו גוט, אונד אויך מיין דיענער מיכאעל לאמבורנע וואר צו-
פעלליגערווייזע צוגעגען. פאָסטער אונד זיין נאנצעס הויז-
געזינדע וויססען, דאס זיך טרעססיליאן אים שלאָססע קומ-
נאָר, אין אמיס צימטער הינייגגעשליכען, אונד מיט איהר
איינע לענגערע אונטערעדונג האטטע." —

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

רוישט איזט. לאָסט זיך פֿאָן דיעזען פֿאָלקספֿיהרערן צו זאָלך טרויריגען האנדלונגען פֿערלייטען, וועלכע דעם גאנצען רוסישען רייכע צור שמאך גערייכען. איינסט האט מאן וואָהל דיא יודען אויס שפאניען אונד פֿאָרטוגאל אויסגעטריעבען, אללײן דאס געשאה אויף בעפֿעהל דער רעגיערונג. אין רוסלאנד איזט עס אבער איין אָרדינערעס געזינדעל, וועלכעס דיא יודען פֿערניכטען מאָכטע!" — דער ערוועהנטע אָדעססאער שריפֿט-שטעללער ערהיעלט וועגען זיינער יודען-פֿריינדליכען בראָשירען וואָהל בערייטס מעהרערע דראָה-בריעפֿע, דאָך קיממערט ער זיך אים דיעזעלבען ניכט, דא דיא געבילדעטען קלאססען זיינען איסעריגנען פֿאָללקאָממען צושטיממען.

* (פֿאָלנישע פֿליכטלינגע פֿיר דיא יודען אין רוסלאנד.) אויס פֿלאָרענץ (איטאליען) ווירד בעריכטעט: דיא היער לעבענדען פֿאָלנישען פֿליכטלינגע, אן דערען שפּיטצע גראף דיענביים שטעהט, האבען פֿיר דיא יודען אין רוסלאנד איינע געלד-זאממלונג אין איהרעם קרייזע פֿעראנשטאלטעט, אונד דיא ערציעלטע סוממע אן דיא „אלליאנץ איזראעליטע" אין פאריז איינגעזענדעט מיט איינעם שרייבען, אין וועלכעם עס עס אונטער אנדערעם וויא פֿאָלגט הייסט: „אונזערע פֿאָלנישען פֿאָרפֿאהרען האבען שאָן פֿאָר 880 יאהרען דיא יודען, וועלכע אויס שפאניען, פֿאָרטוגאל, דייטשלאנד אונד אנדערען שטאאטען הערבייגעשטראָמטען, גאסטפֿריינדליך אויפֿגענאָממען, היינטע בעלייפֿט זיך דיא צאהל דער יודישען זעעלען אין פֿאָלען אויף מיללאָנען. געעהרטע הערדען! זיא מיססען אללע רעגיערונגען אייראָפּא'ס אויף דאס פֿערהאלטען רוסלאנדס געגען דיא יודען אויפֿמערקזאם מאכען, דאמיט דיעזע רעגיערונגען ענדליך צים שוטצע דער יודען איינשרייטען!" נון, דיא אבזיכט דער פֿאָלנישען פֿליכטלינגע איזט געוויס איידעל, לייער איזט אבער איהר ראטה איין אינפראקטישער. דיא רעגיערונגען אייראָפּא'ס וויססען זא רעכט גוט, וויא מאן אין רוסלאנד געגען דיא יודען פֿערפֿאָהרט, אללײן זיא זאגען עס ניכט, איינצושרייטען. איינעם קליינען שטאאטע געגענאיבער ערלויבען זיך דיא רעגיערונגען אלס „לעהרמייסטער" איינצושרייטען, מיט דעם מעכטיגען רוסלאנד אבער ווילל'ס ניעמאנד פֿערדערבען.

* (איינע פּעטיציאָן דער אויסגעוויעזענען קיעווער יודען.) אללע פּאָליטישען צייטונגען ברינגען פֿאָלגענדע דעפּעשע פֿאָם 25-טען דיעזעס אויס קראקויא: „דיא אויס קיעוו אויסגעוויעזענען יודען ריכטעטען איינע פּעטיציאָן אן דען רוסישען קאיזער, דאס מאן איהנען געשטאטטע, איהרען אויפֿענטהאלט אין קיעוו צו פֿערלענגערן, דא זיא דורך איינע זאָגלייכע אויספֿיהרונג דיעזעס ערלאססעס איינען זעהר גראָסען שאדען אן איהרעם פֿערמאָגען ערליידען ווירדען. דיא בעהאָרדען וואַרטען אינדעס גאר ניכט אב, ביז דיעזע פּעטיציאָן פֿאָם קאיזער בעאנטוואָרטעט ווירד, זאָנדערן צווינגען דיא יודען צור זאָגלייכען אבריייזע. דיעזער אויסווייזונגס-ערלאס ווירד אין דען נעכסטען טאגען אויך אין אנדערען רוסישען שטעדטען צור אויספֿיהרונג געלאנגען." — זאָ ווייט דיא דעפּעשע, דיא אונס ווירקליך איבערראשט. ביזהער האט מאן בלאָס געוואוסט, דאס דיא ביירען דיא קיעווער יודען אויספּלינדערטען, דאס אבער דיא רעגיערונג זעלבסט דיא אויסווייזונג דער יודען אויס קיעוו אונד אנדערען רוסישען שטעדטען פֿערפֿינגטע, דאס וואר ביז יעטצט נאָך ניכט בעקאננט! וויא לאָסט זיך דאס אבער מיט דער פֿערזיכערונג דעס קאיזערס אלעקסאנדער III. פֿעראייניגען, דער בעקאננטליך דער יידישען דעפּוטאציאָן אין פּעטערסבורג אללען מאָגליכען שוטץ אין אויסזיכט געשטעללט האט! וויר קאָננען אונס דאס גאנצע נור אויף צווייערליא ארט ערקלערען: עס איזט נעמליך מאָגליך, דאס דער אויסווייזונגס-ערלאס נור דיא פֿרעמדען יודען בעטריפֿפֿט, דיא זיך אין רוסלאנד ניעדערגעלאססען, אָהנע היעצו דיא בעהאָרדליכע בעוויללינונג ערלאנגט צו האבען. עס איזט אבער אויך איין אנדערער פֿאלל מאָגליך. בעקאננטליך דירפֿען דיא יודען נור אין בעשטיממטען געגענדען אונד אָרטשאפֿטען רוסלאנדס וואָהנען. דיא שטאדט קיעוו דירפֿטע אלזאָ צו יענען שטעדטען געהאָרען, אין וועלכען דען יודען דיא ניעדערלאססונג ניכט געשטאטטעט וואר, זאָ וואורדען דאָרט ביזהער שטילשוויינענד געדולדעט. אין פֿאָלגע דער פֿיינדליכען בעוועגונג געגען דיא יודען ערפֿאָלגטע נון דערען אויסווייזונג אויס איינער שטאדט, אין דיא זיא זיך גלייכזאם נור היניינגעשמוגגעלט האטטען. נור זאָ קאָננען וויר אונס דען פֿאלל ערקלערען; דער געוויס פֿיר דיא בעטרעפֿפֿענדען, דיא איהר האב אונד גוט אים שטיכע לאססען מיססען, אום נאָך דעם וואנדער-שטאבע צו גרייפֿען, האָכסט טרויריג איזט!

* (דיא יודען אין שפאניען.) וויא יעטצט איין געשיכטס-פֿאָרשער אין דער אייגסבורגער „אללגעמיינען צייטונג" בעריכטעט, האט שאָן דער עסטערייכישע קאיזער קארל VI. (פֿאטער דער מאריא טהערעזיא), דער אויך קאָניג פֿאָן שפאניען וואר, אים יאהרע 1709 דען יודען דיא וויעדער-איינוואנדערונג נאָך שפאניען בעוויללינען וואָללען; אבער עס בליעב דאמאלס נור ביים „גוטען וויללען", אָהנע דאס דיעזער גוטע וויללע יע צור אויספֿיהרונג געקאָממען וועהרע. קאיזער קארל VI. שריעב נעמליך אם 23-טען נאָוועמבער 1709 אן מיניסטער ווראטיסלאוו פֿאָלגענדעס: „דיא יודען וויעדער אין שפאניען אויפֿצונעהמען, איזט שאָן לענגסט מיין געדאנקען געוועזען; אבער דיעזע אנגעלעגענהייט איזט נאָך איינע זעהר שוויעריגע אונד ניכט זאָ לייכט אויספֿיהרבאר. אינדעססען וויל איך דיא געלעגענע צייט היעצו אבוואַרטען!" — יענע „געלעגענע צייט" קאם אבער ניכט — אונד זאָ איזט עס ערסט דעם יעטציגען שפאנישען קאָניג פֿאָרבעהאלטען וואָרדען, דיא יודען נאָך שפאניען צוריקצוברופֿען. — אינדעססען האָרען וויר נאָך איממער ניכט, דאס דיא רוסישען יודען פֿאָן דיעזער האָכהערציגקייט דעס שפאנישען קאָניגס געברויך מאכען אונד נאָך שפאניען ציעהען; — ליעבער געהען זיא נאָך נאָך אמעריקא. — דיא היעסיגען צייטונגען מעלדען נעמליך: עס איזט איין פלאן אים גאנגע, אום איינע ניעדערלאססונג זיד-רוסישער יודען אין דען וועסטליכען שטאאטען נאָרד-אמעריקאס צו גרינדען. איין רוסישער יודע איזט בערייטס אין שיקאגאָ איינגעטראָפֿען, אום פֿאָרלייפֿיג דא איינע קאָלאָניע מיט צוואנציג יידישען פֿאמיליען אויס רוסלאנד, וועלכע דען אקערבויא בעטרייבען, צו גרינדען.

* (איין בעזאָנדערעס ציכען פֿאָן יודען-פֿריינדליכקייט.) אויס סאמאָטאָר (זעמפּלינער קאָמיטאט) ווירד אונס בעריכטעט: „אין היעזיגער ביער, דעססען פֿרויא פֿאָר ווענינען וואָכען געשטאָרבען וואר, ערקראנקטע אונד פֿיהלטע איהר ענדע נאהען. אם 7-טען דיעזעס אום 10 אוהר נאכטס ליעס ער העררן מיכאעל רובין, דער טראָטץ זיינער שטרענגען אָרטהאָדאָקסען ריכטונג צים אָרטס-ריכטער געוועהלט וואורדע, צו זיך רופֿען. דער ביער ערזוכטע נון העררן רובין, נאָך אייניגע מיטגליעדער דעם אָרטס-פֿאָרשטאנדעס הערבייריפֿען צו וואָללען. עס ערשיענען 10 פּערזאָנען. צים גראָסטען שטוינען אללער ערקלערטע נון דער קראנקע ביער, זיין גאנצעס פֿערמאָגען הערר רובין צו פֿערמאכען. מאן קאנן זיך דאס ערשטוינען דער 10 כריסטען דענקען, אין דערען געגענוואַרט איין ביער זיין פֿערמאָגען צו גונסטען איינעס יודען פֿערמאכטע! בלאָס זיין געוואנד אונד זיינע מאָבעלשטיקע זאָללען אן זיינע פֿערוואנדטע פֿערטהיילט ווערדען, וואָמיט אבער עבענפֿאללס הערר רובין בעטרויט ווארדע.

* (דר' הילדעסהיימער אונד דיא גאליצישען „חסידים".) זיט וואָכען בעשטעהט בערייטס איין קליינער קאמפף צווישען דר' הילדעסהיימער אין בערלין אונד דען „חסידים" אין גאליציען, וואָביא דר' הילדעסהיימער זיך אַרגערט, דיא „חסידים" יעדאָך איהן אין אללער שטיל-

פֿאָלליעטאָן.

צוויא שוועסטערז.

(133-טע פֿאָרטזעטצונג.)

פלאָטצליך פֿיעל דעם גראפֿען לעסטער וויעדער איין אנדערער געדאנקע איין, אונד אין זיינער בעשטירזונג ריעף ער: „אמי! איך מוס דיך יעטצט פֿערלאססען, לעבע וואָהל, אמי, דיא איך אלס דיא מיינינע אנערקעננען וויללע, אום איינען פֿריין אונד אויף איינע נעשאהר הין, דערען דוא אללײן וויססענד ביזט, דוא זאָללסט באלד מעהר פֿאָן מיר צו הארען בעקאָממען."

לעסטער אומארמטע צערטליך זיינע פֿרויא, היללטע זיך וויעדער אין דען מאנטעל אונד פֿערליעס אין גראָסטער איילע מיט וואַרנייא דאס צימטער.

וואַרנייא וואר פֿראָה, דאס ער דרויסען וואר; ער וואר אין נעגענוואַרט אמי'ס דענן דאָך פֿאלל פֿירכט, דאס דיעזע איהן ביים גראפֿען לעסטער פֿערראטהען ווערדע. פֿאָן נון אן פֿאסטע ער דען פֿעסטען ענטשלוס, אמי גענצליך אויס דעם וועגע צו שאפֿפֿען. איינער פֿאָן אונס ביידען מוס אויס דעם וועגע! (דאכטע וואַרנייא) זיא אָדער איך. יענער פֿאָן אונס ביידען איזט פֿערלאָרען; יעטצט איזט עס טשיערען, זיא אָדער איך מוס צו גרונדע געהען.

וועהרענד וואַרנייא זאָ דאכטע, בעמערקטע ער מיט שרעקען, דאס איין קנאבע, דען דיא שילדוואכע צוריקגעהאלטען האטטע, אויך דען עבען פֿאָם געהיימען גאנגע הערטמעגדען לעסטער צואיילטע אונד איהם זאגטע: איך האבע דא איין פאקעט אן דיא הערר איינגע- [illegible]

ווירונג. נאהם לעסטער שנעלל דאס פאקעט צו אונד זאגטע: „גוט, קנאבע, דאס פאקעט זאלל בעזאָרגט ווערדען."

אין זיינער אייפֿערונג פֿיעל עס דעם גראפֿען לעסטער אנפֿאנגס גאר ניכט איין, דאס פאקעט צו בעזיכטיגען. אונד אלס לעסטער וויעדער אללײן מיט וואַרנייא אים צימטער וואר, שפּראך דער גראף פֿאָר אללעם דאפֿאָן, וויא ער זיך דורך זיינע פֿריינדע אונד מיטפֿערבינדעטע פֿאר דער ראכע דער קאָניגין שיטצען אונד נאטהיגענפֿאללס אויך איינע רעוואָלוציאָן מיט אויסזיכט אויף ערפֿאָלג געגען זיא שטיפֿטען קאָננטע.

וואַרנייא האָרטע דיעזען גאנצען רעוואָלוציאָנס-פלאן מיט ווידערוויללען אן, ער דאכטע זיך: „וועגן דוא ווייטער גינסטלינג דער קאָניגין בלייבסט, אונד אלס איהר מאנן זאָגאר קאָניג ווירסט, דאנן ווערדע איך וויצע-קאָניג. דיין רעוואָלוציאָנס-פלאן אבער איזט איטל, ווירד צערפֿאללען — אונד איך פֿאללע דאנן מיט." — זא דאכטע זיך וואַרנייא, אונד אלס איהן לעסטער פֿראגענד אנבליקטע, אנטוואָרטעטע וואַרנייא: „פֿערצייהעט מיר, מילאָרד! וועגן איך אייך ליעבע צו אייך דייטליכער דיא שוויעריגקייטען קענצייכנע, פֿאָן דענען איהר אומגעבען זייד. מילאָרד! איהר זייד שטארק אונד מעכטיג, דאָך נור זאָלאנגע איהר פֿאָן דער יאָגנע דעס גנאדען-ליכטעס דער קאָניגין בעשיענען זייד, זאָלאנגע איהר עליזאבעטהס גינסטלינג זייד, גלייכט איהר אין אללעם, אויסער אין דעם נאמען, איינעם ווירקליכען הערשער. גיעבט אבער עליזאבעטה דיא אויך פֿערליעהענע עהרע צוריק, דאנן ווירדעט איהר צור איבערצייגונג קאָממען, דאס אויך דאס פֿאָלק מיט נאגין אנדערען איינען אנ- [illegible]

אן. פֿיהרער בוקטע זיך אללעס פֿאָר איהנען; יעטצט קימערט זיך ניעמאנד אום זיא, זיא גליכען איינעם אלטען, אבגעטראגענען, אויסער מאָדע געקאָממענען קליידע. וואָהר איזט עס, דאס איהר יעטצט פֿיעלע פֿיינדע האבט, וויל אללע זיכער דאראויף רעכנען, דאס איין מאנן, דער ביא דער קאָניגין זאָ גראָס איזט, אויך זיא גראָס מאכען קאנן. ערקלערט איהר אייך אבער געגען דיא קאָניגין, דאנן ווירד יעדער אן איינעם גינסטיגען אויסגאנג איירעס רעוואָלוציאָנערען פלאנעס צווייפֿעלן; יעדער ווירד זיך דען קאָפף אנפאקען, אום צו זעהען, אב ער נאָך אויף זיינען שולטערן רוהט, אונד אָב ער נאָך ניכט אויף בעפֿעהל דער קאָניגין אבגעהויען ווירד. לייטע, וועלכע ביא דער קאָניגין עבען זא גראָס וואַרען, אלס איהר, פֿערלאָרען איהרע קאָפּפֿע, זאָבאלד זיא דיעזער טראָטצען געבאָטען. דער טהראָן דער קאָניגין עליזאבעטה אונטערשיידעט זיך זעהר בעדייטענד פֿאָן דעם דער פֿריהערען קאָניגע ענגלאנדס. דער טהראָן דער פֿריהערען קאָניגע בערוהטע אויף דער גונסט דער וועניגען אדעליגען אונד אריסטאָקראטען ענגלאנדס; ער קאָננטע דאהער פֿאָן דיעזען לייכט געשטירצט ווערדען. דער טהראָן עליזאבעטהס אבער בערוהט אויף דער ווייט פֿערברייטעטען ליעבע אונד צונייגונג דעס גאנצען פֿאָלקעס. דיעזען טהראָן קאָננט איהר אלזאָ אונד אללע אדעליגען ענגלאנדס ניכט שטירצען. — עס איזט דאהער קליגער, וועגן איהר דיעזען טהראָן מיט דער קאָניגין עליזאבעטה געמיינשאפֿטליך בעזיטצעט." —

לעסטער זאה דען וואַרנייא שטאר אונד נאכדענקענד אן אונד זאגטע דאנן: „עס מאג זיין, וואַרנייא, דאס דוא רעכט האסט — אונד דאָך מוס איך עטוואס אונטער-